

<i>Sygn. akt</i>	<i>III AUa 938/14</i>
------------------	-----------------------

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 marca 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	<i>SSA Roman Skrzypek</i>
	Sędziowie:	<i>SSA Barbara Gonera</i> <i>SSA Alicja Podczaska (spr.)</i>
	Protokolant	st.sekr.sądowy Maria Piekielek

po rozpoznaniu w dniu **18 marca 2015 r.**

na rozprawie

sprawy z wniosku **A. P. i D. P.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w J.**

o ustalenie obowiązku ubezpieczenia

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku **Sądu Okręgowego w Krośnie**

z dnia **7 października 2014 r.** sygn. akt **IV U 1163/14**

I o d a l a apelację,

II z a s ą d z a od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w J. na rzecz A. P. i D. P. kwoty po 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

UZASADNIENIE

Decyzją z 17 czerwca 2014 r., adresowaną do D. P. i A. P. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 1 oraz art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 12 ust. 1 oraz art. 13 ust. 5, art. 8

ust. 1 i art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych stwierdził, że A. P. jako osoba współpracująca z osobą prowadzącą działalność gospodarczą nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresie od 01.01.2014 r. oraz ubezpieczeniu chorobowemu od 01.01.2014 r.

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał w szczególności, że zgłoszenie A. P. do ubezpieczeń społecznych z tytułu współpracy przy prowadzeniu działalności gospodarczej nastąpiło od 01.01.2014 r. W krótkim czasie po tym nastąpiły okoliczności rodzące niezdolność ubezpieczonej do wykonywania współpracy. W ocenie ZUS przystąpienie do współpracy umożliwiło uzyskanie jedynie tytułu prawnego rodzącego obowiązek ubezpieczeń społecznych, a w dalszej konsekwencji świadczeń przysługujących z tych ubezpieczeń.

W odwołaniu od powyższej decyzji D. P. zarzucił, że w styczniu oraz lutym 2014 r., kiedy był chory, jego żona A. P. samodzielnie prowadziła stoisko handlowe codziennie od poniedziałku do soboty w godzinach od 8 do 14. Nie można zatem uznać, iż praca ta była wykonywana okazjonalnie, a współpraca przy prowadzeniu działalności gospodarczej miała na celu wyłącznie nabycie prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania argumentując jak w spornej decyzji.

Sąd Okręgowy w Krośnie po rozpoznaniu sprawy wyrokiem z 7 października 2014 r. zmienił zaskarżoną decyzję ZUS stwierdzając, iż A. P. jako osoba współpracująca z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą u płatnika składek D. P. podlega od dnia 1.01.2014 r. obowiązkowemu ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu oraz dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu.

Sąd zasądził od ZUS O/ w J. na rzecz odwołującego się i zainteresowanej kwoty po 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

W toku przeprowadzonego postępowania Sąd Okręgowy ustalił stan faktyczny: D. P. od 01.04.2011 r. prowadzi jednoosobową działalność gospodarczą, polegającą na sprzedaży odzieży niemowlęcej na stoisku na bazarze w K.. Pod koniec 2013 r. nasiliły się jego dolegliwości związane z nadciśnieniem tętniczym, z dniem 1 stycznia 2014 r. zgłosił on do ubezpieczenia społecznego jako osobę współpracującą swoją żonę A. P., będącą wówczas w zaawansowanej ciąży. Czuli się jednak dobrze i była w stanie samodzielnie prowadzić stoisko handlowe. D. P. korzystał ze zwolnienia chorobowego w okresie od 3 stycznia 2014 r. do 8 lutego 2014 r. Faktycznie do końca lutego czuł się źle, dlatego jego żona nadal do końca lutego prowadziła stoisko handlowe. A. P. pracowała codziennie, od poniedziałku do soboty w godzinach od 8 do 14. Prowadziła stoisko z odzieżą niemowlęcą, zamawiała i odbierała towar, dokonywała sprzedaży, obsługiwała kasę fiskalną, podpisywała faktury oraz zabezpieczała stoisko przed zamknięciem. Przy czynnościach, które wymagały użycia siły, pomagał A. P. brat jej męża M. P., który prowadzi swoje stoisko handlowe w bezpośrednim sąsiedztwie. A. P. pomimo zbliżającego się terminu porodu była w stanie samodzielnie prowadzić stoisko. Sprzyjała temu także dość łagodna zima oraz fakt, iż w razie potrzeby mogła się ogrzać przy kominku znajdującym się na stoisku należącym do jej szwagra.

W dniu 02.04.2014 r. A. P. urodziła syna i rozpoczęła pobieranie zasiłku macierzyńskiego.

Oceniając zebrany materiał dowodowy Sąd dał wiarę zeznaniom zainteresowanej A. P. oraz wnioskodawcy D. P. co do rzeczywistego wykonywania współpracy przy działalności gospodarczej w miesiącach styczniu i lutym 2014 roku. Okoliczność ta bowiem miała potwierdzenie w

zeznaniach przesłuchanych świadków , którzy sami prowadzą działalność gospodarczą polegającą na prowadzeniu stoisk handlowych na bazarze w K. i widywali A. P. wykonującą swoją pracę.

Dlatego Sąd uznał je za miarodajne do dokonania ustaleń faktycznych w przedmiotowej sprawie.

Rozstrzygając spór w zakresie ustalenia , czy A. P. w spornym okresie samodzielnie prowadziła stoisko z odzieżą dziecięcą wykonując współpracę z mężem , który w tym czasie był chory Sąd Okręgowy uznał , iż postępowanie dowodowe w sposób jasny i przekonujący wykazało, że A. P. w styczniu i lutym 2014r. była jedyną osobą prowadzącą w miejsce D. P. sprzedaż odzieży dziecięcej na bazarze w K. . Podejmowała ona wszystkie czynności niezbędne dla funkcjonowania stoiska handlowego

w czasie niedyspozycji męża by nie stracić klientów, tym bardziej , że w niedługim czasie miało urodzić się dziecko A. i D. P., co wiązało się ze zwiększeniem wydatków.

Dlatego w ocenie Sądu materiał dowodowy zebrany w sprawie jednoznacznie wskazuje na fakt wykonywania przez A. P. współpracy przy prowadzeniu działalności gospodarczej .

Mając na uwadze powyższe ustalenia Sąd Okręgowy powołując treść art. 6 ust 1 pkt 5 i art. 12 ust 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t. j. Dz. U., 2009 r. nr 205 poz. 1585 ze zm.) na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł o zmianie zaskarżonej decyzji .

Orzeczenie o kosztach Sąd wydał na podstawie art. 98 k.p.c. i § 11 ust.2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. 02.163.1349) .

Powyższy wyrok Sądu Okręgowego w Krośnie zaskarżył w całości apelacją Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. zarzucając :

1. naruszenie przepisów kodeksu postępowania cywilnego tj. art. 233 § 1 k. p. c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów , polegające na dowolnym uznaniu A. P. za osobę współpracującą z osobą prowadzącą działalność pozarolniczą – D. P. w sytuacji , gdy z okoliczności sprawy wynika , że zgłoszenie do ubezpieczeń społecznych z tytułu współpracy z mężem dokonane zostało wyłącznie w celu uzyskania świadczeń w maksymalnej wysokości oraz na pominięciu przy ocenie materiału dowodowego istotnych w sprawie okoliczności tj:

- że wykazany w deklaracjach podatkowych przychód nie był wystarczający dla pokrycie w dłuższym okresie czasu należności z tytułu składek , bez utraty płynności finansowej firmy ,

2. naruszenie przepisów kodeksu postępowania cywilnego tj. art. 98 § 1 i 2 k. p. c. przez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na przyznaniu przez Sąd od ZUS Oddział w J. na rzecz A. P. kwoty 60 zł (sześćdziesiąt złotych) zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w sytuacji gdy A. P. nie była stroną postępowania reprezentowaną przez zawodowego pełnomocnika bowiem odwołanie zostało złożone jedynie w imieniu płatnika – D. P..

3. naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 6 ust 1 pkt 5 w związku z art. 8 ust 11 ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez błędne zastosowanie polegające na uznaniu A. P. za osobę współpracującą z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność , w sytuacji , gdy z okoliczności sprawy wynika , że w ramach współpracy

z mężem realizowała ona wyłącznie czynności w ramach okazjonalnej pomocy jaką zobowiązany jest świadczyć jeden małżonek drugiemu małżonkowi dla dobra wspólnej rodziny .

4. naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 58 § 1 i § 2 k. c. poprzez niezastosowanie mimo , że okoliczności sprawy wskazują , że działanie stron zmierzało do uzyskania świadczeń z ubezpieczeń społecznych w odpowiednio wysokiej kwocie , kosztem innych uczestników systemu ubezpieczeń .

Apelacja zawiera wnioski :

- o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie odwołania ,

- ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku i poprzedzającej go decyzji organu rentowego poprzez stwierdzenie , że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne A. P. z tytułu współpracy z osobą prowadzącą działalność gospodarczą wynosi 60% miesięcznego prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia ,

- ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku i poprzedzającej go decyzji organu rentowego poprzez stwierdzenie , że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne A. P. z tytułu współpracy z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą wynosi 2247,60 zł , a więc tyle ile w okresie od 03/2014 do 09/2014 – zadeklarował płatnik D. P. .,

- ewentualnie o uchylenie powyższego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Krośnie ,

- zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych .

W odpowiedzi na apelację ubezpieczona i płatnik składek wnieśli o jej oddalenie oraz o zasądzenie od organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję .

Sąd Apelacyjny zważył co następuje :

Apelacja organu rentowego nie zasługiwała na uwzględnienie .

Sąd Apelacyjny uznał , że ustalenia faktyczne poczynione w tej sprawie przez Sąd Okręgowy są prawidłowe . Sąd pierwszej instancji ustalając stan faktyczny oparł się na całokształcie zebranego materiału dowodowego , należycie go rozważył i wskazał jakim środkiem dowodowym dał wiarę , przedstawiając ich prawidłową ocenę , którą właściwie uzasadnił . Całość dokonanych ustaleń faktycznych sądu meriti przedstawiona w pisemnym uzasadnieniu wyroku zasługuje na pełną akceptację . Sąd Apelacyjny przyjmuje te ustalenia za własne . Nie ma więc konieczności ich szczegółowego przytaczania (por. wyrok SN z dnia 22.08.2001 r. V CKN 348/001 LEX 52761) .

W przedmiotowym postępowaniu płatnik składek kwestionował prawidłowość spornej decyzji organu rentowego stwierdzającej , że jego żona jako osoba współpracująca przy prowadzonej przez niego pozarolniczej działalności gospodarczej od dnia 1.01.2014 r. nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tego tytułu , oraz dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu . Podstawą wydania takiej decyzji było to , że zainteresowana A. P. w momencie zgłoszenia do ubezpieczeń była w zaawansowanej ciąży , dodatkowym argumentem organu rentowego przemawiającym za wydaniem spornej decyzji była zadeklarowana wysoka podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia społeczne oraz ubezpieczenie chorobowe – co w konsekwencji spowodowało uzyskanie znacznych kwot z tytułu świadczeń z ubezpieczenia ,

niewspółmierne wysokich w stosunku do opłaconych w miesiącach : styczeń , luty i marzec 2014 r. składek .

W toku przeprowadzonego postępowania dowodowego przed Sądem Okręgowym organ rentowy nie wykazał , aby A. P. przez miesiące : styczeń , luty 2014 r. nie prowadziła działalności gospodarczej w zastępstwie niezdolnego do pracy z powodu choroby męża – płatnika składek D. P. . Brak jest więc jakiegokolwiek uzasadnienia , dla zgłaszanego w apelacji ZUS zarzutu naruszenia prawa procesowego a to :

art. 233 § 1 k. p. c. i zawartej w nim zasady swobodnej oceny dowodów . Naruszenia tego przepisu w niniejszej sprawie nie sposób przyjąć . Granice swobodnej oceny dowodów wyznaczają w szczególności obowiązki wyprowadzenia przez sąd z zebranego materiału dowodowego wniosków logicznie prawidłowych (zgodnych z zasadami logicznego rozumowania) w ramach proceduralnych (szczególnie zawartych w art. 227 – 234 k. p. c.) . Ocena dowodów przeprowadzona przez Sąd I instancji została przeprowadzona w sposób bezstronny , racjonalny i wszechstronny . Ważąc moc i wiarygodność materiału dowodowego Sąd I instancji nie naruszył art. 233 § 1 k. p. c. , a uzasadnienie zaskarżonego wyroku zawiera wszystkie konieczne elementy umożliwiające kontrolę instancyjną .

Sąd Apelacyjny podziela prawidłową ocenę Sądu I instancji , iż zainteresowana A. P. w sposób prawidłowy została zgłoszona od dnia 1 stycznia 2014 r. przez płatnika składek D. P. do ubezpieczeń społecznych i dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego z tytułu współpracy przy prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej – a to zgodnie z art. 6 ust 1 pkt 5 oraz art. 8 ust 11 i 13 pkt 5 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych . Organ rentowy nie wykazał , by zainteresowana nie współpracowała przy prowadzeniu działalności , aby jej pomoc była okazjonalna i stanowiła konsekwencję pomocy małżeńskiej (rodzinnej) . Trudno przyjąć za okazjonalną pomoc samodzielnie prowadzonego przez A. P. przez 2 miesiące , 5 dni w tygodniu stoiska przy placu targowym , przy wykonywaniu wszystkich czynności z tym związanych .

W apelacji organ rentowy zarzuca , że czynności polegające na zadeklarowaniu maksymalnej podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie chorobowe na podstawie art. 20 ust 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych na krótko przed uzyskaniem prawa do świadczeń z tego ubezpieczenia , jest sprzeczna z zasadami współzycia społecznego i solidaryzmu ubezpieczeń społecznych – w zakresie wysokości podstawy wymiaru składek – art. 58 § 2 i 3 k. c.

Po przesądzeniu kwestii podlegania ubezpieczeniom społecznym przez A. P. z tytułu współpracy przy prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej przez płatnika składek D. P. , sporna pozostawała wysokość podstawy wymiaru składek , determinująca wysokość świadczeń z tytułu choroby i macierzyństwa .

Sąd Apelacyjny podziela pogląd prawny wyrażony w treści uchwały Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2010 r. II UZP 1/10 , iż Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie jest uprawniony do kwestionowania kwoty zadeklarowanej przez osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą , jako podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne , jeżeli mieści się ona w granicach określonych ustawą o systemie ubezpieczeń społecznych .

Należy przy tym zwrócić uwagę , że z ukształtowanego już orzecznictwa wynika wprawdzie , że istnieje możliwość zakwestionowania przez ZUS podstawy wymiaru ubezpieczenia społecznego , jeżeli wynagrodzenie , które stanowią tą podstawę zostało wypłacone na podstawie umowy sprzecznej

z prawem , zasadami współżycia społecznego lub zmierzającej do obejścia prawa . Możliwość ta dotyczy jednak sytuacji w której takiej ocenie nie podlega sama podstawa wymiaru składek , ale stanowiąca tę podstawę wysokość umówionego przez strony stosunku prawnego i wypłaconego wynagrodzenia . Dlatego możliwość ta dotyczy głównie umowy o pracę , której ważność poddaje się ocenie w świetle art. 58 k. c. w związku z art. 300 k. p. Ocenie zgodności

z normami prawa cywilnego podlega stosunek o charakterze cywilnoprawnym , a nie stosunek ubezpieczenia społecznego . Osoby prowadzące działalność go spodarczą i osoby współpracujące podlegają obowiązkowemu ubezpieczeniu rentowo – emerytalnemu i wypadkowemu (art. 6 ust 1 pkt 5 i art. 12 ust 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych) . Dobrowolne ubezpieczenie chorobowe tych osób zgodnie z art. 11 ust 2 w/w ustawy systemowej następuje na podstawie wniosku . Jeżeli osoba zgłaszająca wniosek spełnia ustawowe warunki , to ZUS nie może odmówić jej objęcia ubezpieczeniem chorobowym.

Natomiast podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe tych osób określa się wg. podstawy wymiaru na ubezpieczenie emerytalne i rentowe (art. 20 ust 1) z ograniczeniem z art. 20 ust 3 . Należy zwrócić uwagę , że podstawa wymiaru składek osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą

i osób z nimi współpracujących nie jest pochodną przychodu i nie jest związana z faktycznie osiąganym przychodem i jego wysokością , lecz jedynie z istnieniem tytułu ubezpieczeń i zadeklarowaną kwotą , która mieścić się ma

w przedziale od 60% do 250% przeciętnego wynagrodzenia i zależy od deklaracji płatnika składek , który w całości finansuje ją z własnych środków .

Dlatego brak jest podstawy prawnej do kwestionowania przez ZUS z powołaniem na art. 58 k. c. zadeklarowanej podstawy wymiaru tych składek . Deklaracja takiej podstawy nie jest czynnością prawa cywilnego . Wysokość świadczeń z ubezpieczenia chorobowego regulują przepisy w których brak jest pojęcia „świadczeń nadmiernie wysokich” w stosunku do krótkiego okresu opłacania składek , por. wyrok SN z dnia 11 grudnia 2014 r. I UK 145/14 publ. LEX nr 1622302) i jego uzasadnienie .

Z tych przedstawionych wyżej przyczyn zarzuty organu rentowego dotyczące naruszenia przez Sąd Okręgowy wskazanych w apelacji przepisów prawa procesowego i materialnego nie znalazły potwierdzenia w toku postępowania apelacyjnego .

Mając powyższe na względzie Sąd Apelacyjny uznał apelację organu rentowego za pozbawioną uzasadnionych podstaw faktycznych i prawnych i z mocy art. 385 k. p. c. orzekł o jej oddaleniu .

Orzeczenie o kosztach procesu Sąd Okręgowy rozstrzygnął prawidłowo zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu zawartą w art. 98 k. p. c.

Z pomocy prawnej korzystał zarówno odwołujący się płatnik składek , jak i zainteresowana . Obydwoje udzieli odrębnych pełnomocnictw procesowych temu samemu pełnomocnikowi , dlatego Sąd uwzględnił obydwa wnioski o zwrot kosztów procesu . Brak zatem w tym zakresie zarzucanych naruszeń prawa procesowego .

O kosztach procesu Sąd Apelacyjny orzekł zgodnie z art. 98 § 1 i 3 k. p. c. zasądzając na rzecz płatnika składek , ubezpieczonej koszty zastępstwa procesowego w wysokości przewidzianych z zastosowaniem stawek określonych

w § 12 ust 2 i rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r.

w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2003 r. Nr 97 poz. 888 ze zm.) .